

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ АДАПТАЦІЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ТА ЗАКОНОДАВСТВА ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Кипич Інга Валеріївна,

к. ю.н., доцент кафедри приватного та публічного права,

інституту права та сучасних технологій

Київський національний університет

технологій та дизайну

м. Київ, Україна

У 2022 р. розпочався новий етап у відносинах Києва і Брюсселя – Україна отримала статус кандидата на вступ до ЄС, який матеріалізував перспективи приєднання до євроспільноти, сприяв подальшим реформам, став стимулом для влади і громадян країни, позитивним сигналом для європейських і світових інвесторів. Нині на порядку денному — адаптація національного законодавства до європейського правового простору, поглиблення інтеграції українського бізнесу до ринків ЄС, практичне запровадження «безвізів» у різних сферах, подальша секторальна інтеграція тощо. Сприятиме успішному просуванню України на європейському шляху реалізація базових реформ, передбачених Угодою про асоціацію, а також виконання пакета рекомендацій Єврокомісії, що є передумовою започаткування переговорів про вступ. Євроінтеграція України відбувається в умовах широкомасштабної російської інтервенції. Війна, розв’язана країною-агресором, з одного боку, довела готовність українців захищати незалежність своєї країни, європейський шлях її розвитку, об’єднала українську націю і зміцнила громадську підтримку руху до ЄС. А з іншого — активізувала двосторонні процеси євроінтеграції, надала нової якості політики Брюсселя на українському напрямі, змусила переглянути підходи і пріоритети у сфері безпеки. Водночас війна, під час якої Україна зазнала колосальних людських та фінансово-економічних втрат, вплинула на характер просування до об’єднаної Європи, обумовила особливості

«воєнної» євроінтеграції. Україна продовжує проєвропейські реформи, ухвалює важливі євроінтеграційні закони, поглиблює співробітництво з Брюсселем на різних напрямках. Загалом є підстави говорити про помітний прогрес, значні здобутки і зрушення на європейському шляху. Набуття статусу кандидата важливий, але не завершальний етап євроінтеграції. Тому, навіть в умовах війни, необхідно не збавляти темпів на шляху до ЄС, використовувати переваги нового статусу, здійснювати реформи, необхідні для набуття членства в ЄС і забезпечувати умови для повоєнного відновлення України за європейськими нормами і стандартами.

Проблеми адаптації законодавства, урахування міжнародного досвіду в правових системах відіграють провідну роль у досягненні відповідності українського законодавства до європейського права. Проте необхідно відмітити той факт, що при здійсненні адаптації законодавства України до права Європейського Союзу мають місце певні проблеми, що значно уповільнюють цей процес. Варто підкреслити, що факт ухвалення згідного з правом ЄС українського законодавства ще не означає належного функціонування цих правових механізмів. Створюючи національну державну правову систему у відповідності до європейських норм, необхідно проводити одночасно із адаптацією вже існуючих законів, приймаючи нові узгоджені із правовим полем ЄС законодавчі акти. Беззаперечним є і те, що процес адаптації законодавства України вимагає злагодженої співпраці всіх гілок влади. Саме тому, говорячи про процес адаптації законодавства України до права Європейського Союзу необхідно охопити дуже велике коло питань, які будуть пов'язані як з правовою основою функціонування державної влади в Україні, так і з правовим підґрунтям прав і свобод людини, громадянина .

Неодмінною умовою успішної реалізації Україною своїх можливостей є її активне і повномасштабне входження до світового співтовариства. Долаючи кризові явища в суспільстві, з 2014 року даючи опір російським окупантам і торуючи свій непростий шлях у світ, Україна все ж таки у першу чергу спирається на свої фундаментальні загальнонаціональні

інтереси, відповідно до яких визначаються засади, напрями, пріоритети та функції її зовнішньої політики [2]. Ключовим елементом успішної євроінтеграції України є досягнення певного рівня узгодженості українського законодавства із правовими нормами ЄС. Зближення законодавства України із сучасною європейською системою права забезпечить розвиток політичної, підприємницької, соціальної, культурної активності громадян України, економічний розвиток держави в рамках Євросоюзу і сприятиме поступовому зростанню добробуту громадян, приведенню його до рівня, що склався у державах-членах ЄС, а також створить необхідні передумови для отримання Україною статусу асоційованого члена ЄС, що є її головним зовнішньополітичним пріоритетом у середньостроковому вимірі.

У Концепції загально-державної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу визначено три етапи адаптації законодавства. На першому етапі перевага повинна надаватися: – розвитку відповідно до вимог, визначених у Декларації, що прийнята Європейською Радою на Копенгагенському саміті у червні 1993 р., правової системи в Україні, яка б сприяла досягненню стабільності у суспільстві, гарантувала верховенство права, права людини і забезпечувала функціонування ринкової економіки; – розвитку законодавства України за визначеними цією Концепцією або Міжвідомчою координаційною радою пріоритетними сферами у напрямі його поступового зближення із законодавством ЄС. На другому етапі процес адаптації законодавства зосереджується на таких завданнях: – перегляд законодавства України у сферах, визначених ч. 2 ст. 51 УПС, з метою забезпечення його приблизної відповідності законодавству ЄС; – правове забезпечення створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС і підготовка до асоційованого членства України в ЄС. Третій етап адаптації законодавства залежатиме від укладення Угоди про асоційоване членство України в ЄС та включатиме період підготовки розширеної програми гармонізації законодавства України із законодавством ЄС з метою забезпечення інтеграції України до спільного

ринку ЄС. Необхідно також зазначити, що адаптація національного законодавства до європейських стандартів проводиться з метою: – забезпечення відповідності законодавства України зобов'язанням, що випливають з УПС, інших міжнародних договорів, що стосуються співробітництва України з ЄС; – розвитку національного законодавства у напрямі його зближення із законодавством ЄС та забезпечення високого рівня підготовки в Україні проектів актів законодавства; – створення правової бази для інтеграції України до ЄС [1].

В умовах адаптації правової системи України до права Європейського Союзу серцевиною соціалізації м має стати пізнання закономірностей національного державо- і правотворення, причин перервності державного будівництва при безперервності еволюції вітчизняного права, розуміння процесу природно-історичного вдосконалення правових форм переважно на національному ґрунті.

Проведений комплексний юридичний та економічний аналіз виконання Україною її зобов'язань згідно Угоди про партнерство та співпрацю засвідчує серйозні неузгодженості, протиріччя і порушення між прийнятими нормативно-правовими актами та стандартами і нормами права ЄС. Процес гармонізації українського законодавства з системою права ЄС уповільнюється об'єктивною різницею історичного та соціокультурного розвитку правових систем, діючою кадровою політикою та ще достатньо не досконалою бюрократичною системою в Україні і звісно найголовніший фактор це військова агресія рф. [3]. Так звана європеребудова в наших думках покликана змінити цей стан, адже перед адаптацією правової системи до європейських норм необхідно, перш за все, адаптувати власну ментальність до нових реалій України та Європи.

Список використаних джерел:

1. Концепція адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : постанова Кабінету Міністрів України № 1496 : прийнята 21.08.2002 р. *Офіційний вісник України*. 2002. № 33. С. 168.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-IV#Text>
2. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики України : Закон України: прийнятий 01.07.2010 р. № 2411-17. *Голос України*. 2010. 20 липня. № 132.
3. Угода про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами 16 червня 1994 р. К. : Представництво Європейської Комісії в Україні, 1997. С. 27.